СВОБОДА

LIBERTY

Часопис для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза".

Рôкъ IX. Олифантъ, Па. Четверъ 31-го Жовтня 1901. Число 44.

Переглядъ тыждневый.

До чого доходить безвстыдность американьскихъ політикерôвъ, показуе бесѣда мѣсто предсѣдателя републиканьскои партіи въ Филаделфіи Lane-а: Вôнъ казавъ: »Силою, що держить въ купѣ орґанізацію політичну, є уряды. Мы маемо 10 тысячь урядниковъ и всѣ они суть нашій. Нѣхто не може достати уряду якъ лишь черезъ партію. Урядники суть пôдставою політичнои партіи. Поляки, Унґары, Италіянцѣ и другій чужинцѣ голосують въ Филаделфіи на републикановъ. Чому? Бо они знають, що мы маемо уряды и они сподѣють ся ласки вôдъ урядниковъ. Въ Ню Йорку голосують они на Тамані (демократ. орґанізація) зъ тои самои причины. Єсли мы хочемо мати тыхъ выборцѣвъ, то мусимо и на дальше тримати въ нашихъ рукахъ уряды.« Значить, панове політикеры навѣть не крыють ся зъ тымъ, що они уживають політики для своихъ личныхъ цѣлей. Чи-жь дивно въ виду сего, що порядньѣйшій люде усувають ся вôдъ політики? А такъ не повинно бути. Всѣ честній выборцѣ повинній злучити ся разомъ безъ взгляду на партіи и положити конець симъ надужитямъ. — Въ Вôвторокъ будуть выбирати Пенсилвенійцѣ нового касіера стейтового и судію найвызшого суду. Кромѣ сего есть предложеній двѣ змѣны до конституціи Пенсилвеніи. Перша зъ нихъ надае право соймови ухвалити право, що всѣ выборцѣ по мѣстахъ мають дати записати свои имена ще передъ выборами, а то для усуненя практикованыхъ доси циганьствъ. За тою змѣною повиненъ кождый голосувати. Другій додатокъ каже про змѣну теперѣшного способу голосованя при помочи картокъ на другій, але зъ захованемъ тайны голосованя. — Голосовати мае право той, що есть ситизеномъ бодай оденъ мѣсяць, мешкае въ стейтѣ оденъ рôкъ, а сли мавъ право голосу давнѣйше але выѣхавъ та знову вернувъ ся и мешкае тамъ где хоче голосувати — 6 мѣсяцѣвъ, сли мешкае въ выборчôмъ дистриктѣ 2 мѣсяцѣ и заплативъ податокъ за остатній 2 роки що найменче мѣсяць передъ выборами.

Минувшого Вторника святкували майнеры вôдъ твердого угля рôчницю закôнченя страйку дуже величаво. День той назвали они Mitchell Day после имени теперѣшного президента юніи сполуч. углекопôвъ и хотять святкувати его кождого року. Не маемо нѣчого противъ такого святкованя майнерами дня власнои побѣды, бо се скрѣпляе ихъ свѣдомôсть и єдность, але еще лѣпше булобъ, если-бъ робôтники занятй въ рôжныхъ галузяхъ промыслу не святкували осôбныхъ днѣвъ, але оденъ день спôльнє, не лишь зъ тутешными, але и европейскими робôтниками. Въ Европѣ робôтничимъ святомъ есть день 1-го мая.

Кубаньскй бизнесмены старають ся всѣми силами о прилучене Кубы до Спол. Державъ. Они выписали навѣть прошене до Сполуч. Державъ въ тôй цѣли и збирають пôдписы. Видно, що кубаньскй бизнесмены готовй посвятити навѣть независимость своеи вôтчины задля свого бизнесу. Впрочѣмъ те саме роблять и бизнесмены другихъ народностей, пр. нашй у краю, польскй и др.

Адютантъ бурского ґенерала Боты приѣхавъ до Спол. Державъ, щобы порадитись зъ тутешнымъ бурскимъ представителемъ Ноagt-омъ. Буры мають велику надѣю, що другй державы вступлять ся теперь за ними и высвободять ихъ зъ анґлійского ярма, бо-жь и показали они, що суть достойными свободы, за котру борють ся зъ великимъ завзятемъ такъ довго. Днесь Буры мають 27 тысячь вояковъ, а хочь Анґлія мае ихъ 200 тысячь, то однакъ многй зъ нихъ не могуть брати участи въ битвахъ, бо суть або хорй або мусять пильнувати желѣзныхъ дорôгъ, телеґрафічныхъ дротôвъ, мѣстъ и майнôвъ.

Повстаньчій духъ мѣжь Филипинцями змагаесь вмѣсто упадати и американьскій урядъ не на жартъ журить ся що ему дальше почати. На островъ Самаръ, де несподѣваною смертію погибло стôлько американьскихъ вояковъ, прійшло кôлька вôддѣлôвъ американьского войска и военныхъ кораблѣвъ, що будуть старати ся спôльно згнести повстанцѣвъ. Надумують ся также, выслати бôльше войска на Филипины.

Зъ прикрого положеня въ якимъ знахсдять ся Анґлики въ полудневôй Африцѣ хотять скористати также Айришѣ, котрыхъ Анґлія гнете немилосердно. Трехъ найвызначнѣйшихъ айрискихъ послôвъ до парляменту ѣдуть до Сполуч. Державъ, щобы завôзвати всѣхъ тутешныхъ Айришôвъ до спôльного дѣланя въ цѣли освободженя вôтчины. Противъ силѣ Анґліи хотять они поставити силу 20 міліонового айриского народу тутъ и въ старôмъ краю. Боже имъ помагай скажемо. Нехай кождый нарôдъ буде паномъ на своѣй земли. Може бути, що примѣры и поводжене другихъ менчихъ вôдъ насъ народôвъ, якъ Кубанцѣ, Буры, Филипинцѣ, Айришѣ и т. и. запалять и въ нашôмъ рускômъ 30-міліоновôмъ народѣ жажду волѣ та побудять его до дѣла за освободжене Руси зъ чужого ярма. Пора перестати служити чужимъ: Полякамъ, Мадярамъ, Москалямъ та ще Богъ зна кому, а служити свому народови, своѣй матери-Руси.

Францiя ухвалила недавно право, що всѣ товариства свѣтскй и релігійнй мусять бути затверджені урядомъ, если хочуть правно истнувати. Право се було вымѣрене передовсѣмъ противъ товариствъ римско-католицкихъ монахôвъ, котрй мають около 160 тысячь членôвъ, розпоряджають великими маетками и провадять скриту роботу противъ републики. Деякй монахи пôддались сему праву и внесли подане о інкорпорацію. Противляють ся сему праву езуиты и другй товариства въ виду чого мусять вынестись зъ французкого краю.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Жовтень.		
31	Ч.	† Луки Еванг.
1	П.	Іоила прор.
2	С.	Артемія вмуч.
3	Н.	22. Іларіона
4	П.	Гликерiи
5	В.	Якова
6	С.	Ареѳы, Аѳанасія

— **Телефонъ** зôставъ заведеный въ нашôмъ мѣстѣ сего мѣсяця, черезъ що Олифантъ зôставъ полученый зъ ширшимъ свѣтомъ. Телефономъ тымъ можна порозумѣватись такъ далеко якъ Hazleton, Mauch Chunk, Easton, Allentown, Trenton и Jersey City. Многй Русины олифантскй мають телефоны въ своихъ домахъ, а мѣжь ними и редакція »Свободы« (нумеръ 82). Русины, що хотѣли-бъ зъ нами побесѣдувати о важныхъ и пильныхъ справахъ, могуть зробити се при помочи телефону.

— **При** розстрѣлюваню угля въ майнахъ ч. 4 въ Лансфордъ, Па. забило руского робôтника Петра Олексія зъ села Патина, новосандецкого повѣта (Галичина). Нещасного майже розôрвало на кавалки.

— **Доносять** зъ Хинъ, що выливъ рѣки Янґ-тсі мавъ якъ найгôршй наслѣдки. Цѣлй села зôстали змытй зъ лиця землѣ, посѣвы рижу, бобу и т. п., що находились довго пôдъ водою, зовсѣмъ погнили, зъ худобы майже нѣчо не зôстало, а люде тысячами потопились понизше Кіукіанґъ и на пôвнôчнôмъ боцѣ рѣки. На додатокъ до того всего запанувавъ теперь голодъ, а банды голодныхъ людей нападають другихъ и рабують, щобы мали чимъ пожевити ся.

— **Все**-американьска выстава въ Бофало, Н. Й. буде замкнена дня 2-го падолиста с. р.

— **Великого** страху набѣло ся 12 подорожныхъ, котрй ѣхали оногды на корабли Elisabeth зъ Ню Йоркъ до Джерзи Сити. Въ половинѣ дороги повставъ въ корабли огонь и за кôлька хвилинъ обнявъ всѣ закутины. Мѣжь подорожными зробивъ ся страшный переполохъ, однакъ капитанъ и корабельна залога задержали зимну кровь, завернули корабель до берега и щасливо высадили зъ него всѣхъ подорожныхъ. Въ пять минутъ пôзнѣйше корабель пôрнувъ на дно рѣки.

— **Еміґрація** угорскихъ селянъ до Америки росте безъ упину. Зъ одного шаришского комітату вывемиґрувало въ мѣсяцю августѣ с. р. 1200 осôбъ.

— **Зъ** корабля Umbria телеґрафували безъ дротôвъ на корабель Lucania, хотяй першій зъ нихъ бувъ въ портѣ ню-йоркскимъ, а Lucania 30 миль вôддалена вôдъ него и на морю. Видно, що высокй вежѣ и будинки ню-йоркскй не були перешкодою телеґрафованю безъ дротôвъ.

— **Село** Дудинъ, въ брôдскôмъ повѣтѣ (Галичина) навѣстивъ передъ двома тыжднями такій страшный огонь, що не вспѣли є одного дома выратувати. Все згорѣло до основъ.

— **Въ кôгтяхъ орла.** Въ Тироли въ селѣ ґештанергофъ коло Борґайсъ стала ся така страшна пригода: Пятилѣтный хлопець господаря Ноґлера бавивъ ся на дворѣ недалеко хаты и наразъ десь шезъ. За хвильку вийшли родичѣ и стали шукати его, але на дармо; ажь надôйшовъ пастухъ, що пасъ недалеко худобу и сказавъ, що чувъ, якъ якась дитина якъ бы десь понадъ нимъ страшно кричала. Вôнъ тодѣ подививъ ся въ гору и побачивъ понадъ собою великого орла, якъ въ кôгтяхъ державъ дитину и летѣвъ зъ нею въ гору.

— **Доносять** намъ зъ Мікіспортъ, Па. що въ тôмъ же мѣстѣ згорѣла до тла церковъ греко-католицка а не православна. Була асекурована на $12.000. Огонь бувъ правдоподôбно пôдложеный. Огонь спостережено около опôвночи въ недѣлю 20. с. м., але помимо прибутя пожарнои сторожи не можна було церкви захоронити. Сусѣднй будынки зôстали также ушкодженй. Втрата выносить около 30 тысячь долярôвъ.

— **Много** »бомôвъ« (волокитôвъ) понаходило на зимôвку до мѣсточка Лансфордъ, Па. Дня 24. с. м. напали они на одного анґлійского фармера, котрый мавъ при собѣ троха грошей и выстрѣломъ зъ револьвера зранили его досыть тяжко. На голосъ стрѣлôвъ поспѣшивъ ему на помôчь другій фармеръ и вырвавъ зъ бѣды.

— **Вже конець року, часъ заплатити за „Свободу".**

— **Якійсь** R. Czervonky зъ Milwaukee, Wisc. зробивъ собѣ чудну смерть. Вôнъ взявъ до устъ динамитовый патронъ и запаливъ кнотъ. Коли огонь дойшовъ до устъ, патронъ експльодувавъ и покалѣчивъ самоубійцю въ страшный спосôбъ, такъ що сей померъ въ три годины пôзнѣйше. Причиною самоубійства бувъ бракъ роботы, котрои вôнъ, 60 лѣтный старець, не годенъ бувъ дôстати. Небôщикъ полишивъ жену и 3 дѣтей.

— **Оденъ** Французъ въ Gonesse, недалеко Парижа, мае „пуръ гавзъ" (дôмъ убогихъ) для — звѣрятъ. Въ домѣ тôмъ е одна свиня, що мае 25 лѣтъ, корова чисьляча 36 лѣтъ и мулъ 72 лѣтъ старый.

— **Въ** рускихъ округахъ на Угорщинѣ выбрали послами двохъ Русинôвъ до краевого сойму, а не одного, якъ мы писали. Суть ними І. Рабаръ (въ Березнôмъ) и о. Мих. Артимъ (въ Зборовѣ). Рабаръ бувъ кандидатомъ ряду, а о. М. Артимъ не знаемо якимъ. Другй послы зъ рускихъ округôвъ майже всѣ прихильники теперѣшного ряду.

— **Число** мешканцѣвъ по нѣмецкихъ мѣстахъ взросло дуже сильно, бо селяне не мають що дома робити и тягнуть ся до мѣстъ на зарôбки. Въ Франціи також бѣда, а Росіи грозить голодъ такъ, що стараня о захованє россійскихъ хлопôвъ вôдъ голоду, будуть тяжшй якъ коли небудь вôдъ рокôвъ 1891—92.

— **Стейтъ** Минесоту звуть не надармо стейтомъ „хлѣба и масла." Въ минувшôмъ роцѣ фабрики змололи тамъ 26 и пôвъ міліона бочокъ муки та выробили понадъ 60 міліонôвъ фунтôвъ масла.

— **Новый** шафтъ будуе D. & H. компанія въ Олифантѣ. Доси дôйшли робôтники до глубины 50 стôпъ. Шафтъ буде глубокій 800—900 стôпъ и возьме около 2 лѣтъ часу заки буде цѣлковито выкôнченый.

— **По** конець юлія 1901, ходило до школъ въ Спол. Державахъ 17 міліонôвъ людей, о чверть міліона бôльше якъ въ роцѣ минувшôмъ.

— **Робота** въ околици твердого угля иде не зле, однакъ могла бы ити ще лѣпше, если-бъ було подостаткомъ каръ.

— **Минувшого** року спожила Анґлія 7 міліонôвъ тонъ пшеницѣ. Зъ того 5 міліонôвъ привезли з-за границѣ.

— **Будова** руской церкви въ Джерзи Сити, Н. Дж. вже кôнчить ся. Теперь побивають дахъ и ставляють велику баню. Малй банѣ вже покôнченй. Буде се, здае ся, найкраснѣйша руска церковь въ Америцѣ. Д. Г.

— **Нелюдскій братъ.** Передъ кôлькома днями до фльоренцкого дневника въ Италіи надôйшовъ безименный листъ, обжаловуючій адвоката Юл. Корсі зъ Емполі, звѣстного міліонера, о нелюдскій поступокъ зъ одинокою его сестрою. Переведене заразъ слѣдство выказало, що передъ двацяти лѣтами унаслѣдивъ вôнъ разомъ зъ глухонѣмою сестрою значнй міліоны. Коли молода дѣвчина залюбила ся въ камердинерѣ и намѣряла повѣнчати ся зъ нимъ, братъ вôддавъ еи въ руки знанои ледащицѣ-факторки, а тая, замкнувши нещасну жертву въ темнôй комôрцѣ, знущала ся надъ нею въ найстрашнѣйшій спосôбъ. Аделю Корсі найдено теперь цѣлковито здурноватѣлу и выючу якъ собака. Нелюдского брата, нынѣ 60-лѣтного, жонатого а бездѣтного чоловѣка, арештовано.

— **Выбухъ** ґазу въ Buttonwood Colliery коло Вилксбери, Па. бувъ причиною смерти 5-охъ и покалѣченя 21 людей. Нещасте сталось въ пятницю. Мѣжь тяжко попареными есть якйсь: Селиньскій и Потаскій.

— **22** людей, а може и бôльше, згинуло въ наслѣдокъ огню, якій повставъ въ серединѣ мѣста Филаделфія. Шкода выносить пôвъ міліона долярôвъ.

— **Шѣстьохъ** »унґарскихъ« майнерôвъ (мѣжь ними суть и Русины), котрй були засудженй на 2 до 5 лѣтъ вязницѣ за те що буцѣмъ то они намовляли до рѣзнѣ въ Oneida, Pa. минувшого страйку — зôстали пущеній на волю. Капіталісты, очевидно, хотѣли лишь настрашити »унґарôвъ« и въ сей спосôбъ зломати страйкъ — але се имъ не удалось.

— **До нового року „Свобода" роздае своимъ предплатникамъ книжки даромъ.**

— **О.** Т. Демяновичь, бувшій душпастыръ въ Бруклинѣ, Н. Й., обнявъ парохію въ Кекенешдъ (Терново) на Угорщинѣ.

— **П.** Ант. Филипôвъ, фармеръ зъ Верджиніи пише намъ, що сего року у него збôръ бувъ плохій. Такъ само и у другихъ фармерôвъ зборы выпали лихо.

— **Яблока** суть таншй въ Кансасъ якъ бандурки а то зъ причины величезныхъ садôвъ. Оденъ чоловѣкъ именемъ Wellhouse мае 1240 акрôвъ засадженыхъ самыми яблонями.

— **Читайте оголошене на четвертôй сторонѣ.**

Si vis pacem, para bellum!

»Сли хочешь жити въ спокою, готуй ся до вôйны!« — казала приповѣдка старыхъ Римлянôвъ и высказъ сей узнаный за правдивый що найменше вôдъ 20 вѣкôвъ е важный такъ для народôвъ якъ и для кождого чоловѣка. Якъ вôйна грозить истнованю державы, такъ само грозить чоловѣкови слабôсть и тому въ часѣ спокою, с. е. здоровля, повинній мы зброитись противъ недуги, котра все есть можлива, а если се въ нашôй силѣ, уникати еѣ. Сильній, добре приготованй — можемо легко опертись всѣмъ нападамъ робленымъ на насъ острою, змѣнною погодою въ осени, або невôдповѣдною поживою, надмѣрною працею и нездоровымъ способомъ житя. Додасть намъ силы и змѣцнить внутрѣшнй орґаны, очистить кровь и освѣжить нашъ умъ, лѣкъ звѣстный цѣлому свѣту и знаменито выпробованый черезъ многй лѣта, Тринера Амер. Еліксиръ Гôркого Вина, котрый лѣчить певно хоробы жолудка, печѣнки и почокъ. Вôнъ усувае навѣть найбôльше занедбанй слабости, котрй вважали за невылѣчимй, а досвѣдченй лѣкарѣ поручають его особливо людямъ недокровнымъ и всѣмъ, котрй уживають за мало руху. Але мусите брати лишь правдивый, котрый выробляе Jos. Triner, 799 So. Ashland Ave., Chicago, Ill., и нѣхто другій. На продажь въ аптикахъ, але не берѣть другого лишь ґварантоване Тринера, фактично одиноке лѣчниче вино въ Америцѣ.

„SVOBODA"
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly, published every Thursday by the Svoboda Publ. Co., 111 Lackawanna Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

„Свобода"

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ »Р. Н. Союза«, выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на рôкъ	$2.00
„ „ „ пôвъ року	1.00
„ „ „ чверть року	50
„ „ „ оденъ мѣсяць	18
До старого краю на рôкъ	$2.00

Оплачувати ґазету треба все́гда зъ горы (напередъ).

Адресъ:
„SVOBODA"
111 Lackawanna Str.,
OLYPHANT, PA.

Нумеръ телефону: 82.

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то е карточку, котру достанете вôдъ почтара або аґента на експресовôмъ офісѣ, пошлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѝ грошей достати.

БЕЗЪИМЕННЫХЪ ДОПИСЕЙ НЕ ПРИНИМАЄМО.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, также свôй старый адресъ.

☛ Черезъ нашу редакцію можна замовляти и пересылати грошѣ для всѣхъ старокраєвыхъ рускихъ ґазетъ и другихъ выдавництвъ.

Денунціяторамъ
IN MEMORIAM!

Въ мѣсячнику The North American Review, въ книжцѣ за м. октоберъ, 1901, умѣщена статя Charles-а Johnston-а пôдъ заголовкомъ „The Anarchists and the President." Авторъ застановляе ся надъ подѣею, що лучила ся дня 6. септембра въ Бофало, наводить причины, котрѝ после его думки спонукують людей до такихъ вчинкôвъ и на пôдставѣ своихъ спостережень заключае, що анархизмъ есть выплывомъ великои нужды и политичного гнобленя народа. Чимъ бôльша нужда и политичне переслѣдуване въ данôмъ краю, тымъ бôльше тамъ анархистôвъ, якъ се бачимо на Италіи. Цезарі, Лючені, Сіпідо, Бресці — анархисты, що въ протягу кôлькохъ лѣтъ поубивали коронованѝ и некоронованѝ головы — се Италіянцѣ, а италіяньскѝ мужики мабуть найбѣднѣйшѝ въ Европѣ. Декотрѝ зъ нихъ змушенѝ вести жите гôрше вôдъ робучои худобы.

Оглядаючись за средствами противъ замахôвъ на жите »высокихъ« людей, авторъ пише: „Яке-жь отже есть средство противъ всего того? Чи маемо его шукати въ старôмъ завѣтѣ чи новôмъ? Чи маемо на ново пробувати злого, старого — права пôмсты — око за око, зубъ за зубъ,... чи маемо выбрати лѣпшій спосôбъ, дорогу благородной симпатіи и видячи жерело анархіи въ безграничнôмъ гнобленю и несправедливости системы, пôдъ котрою все ще стогне старый свѣтъ — бачити также лѣкъ на неѣ въ неустаннôмъ поступѣ въ людяности и освѣтѣ, въ взаимнôй вырозумѣлости и помочи, зъ тымъ переконанемъ, що вызначнôсть полягае не въ богатствѣ, але въ служеню другимъ, що есть одинокимъ патентомъ правдивого шляхоцтва?«

»Страшно дивитись на выбухи чоловѣкоубійнои жостокости зô стороны бѣдныхъ и упослѣдженыхъ, занедбаныхъ и гнобленыхъ сего свѣта, якъ се бачили мы въ атентатахъ на жите французкого президента, австрійску цѣсареву, королѣвъ Италіи и Анґліи, цѣсаря нѣмецкого а теперь президента Америки. Але далеко бôльше потрясаючимъ, бôльше знеславляючимъ людскôсть, бôльше недостойнымъ нашои двайцяти-вѣковои христіяньскои вѣры — есть сей майже загальный покликъ до пôмсты, до завданя жестокихъ и нелюдскихъ каръ тымъ, що поповнили тѝ злочины, до вынищеня ихъ, такъ якъ бы они були злыми звѣрами и не мали безсмертныхъ душъ — що правда, заслѣпленыхъ и грѣшныхъ, але таки безсмертныхъ. Такій покликъ — се правдива анархія, дѣйстне и страшне лихо. Не видѣти того, що тѝ нещаснѝ люде плянуючѝ насиліе, суть жертвою зла, передъ котрымъ удалось намъ щасливо уйти; не видѣти того, що нашимъ обовязкомъ есть помочи имъ и цѣлôй клясѣ людей, зъ котрои они выходять, тôй невôльничôй клясѣ въ всѣхъ европейскихъ краяхъ, а особливо въ тыхъ краяхъ що найбôльше терпѣли; не обходити ся благородно навѣть въ увѣ и вырозумѣлости, сли вже не на дѣлѣ зъ такими упослѣджеными, але пôдло кричати о пôмсту, о кровь, о вынищене тыхъ бѣдныхъ истотъ — се правдива анархія и найстрашнѣйша грозьба для будучихъ днѣвъ...«

»Кожда правдива и щира проба улегчити тягаръ робôтнымъ людямъ, видѣти ихъ жите якъ видимо наше, робити уступки, поступати благородно, есть крокомъ до усуненя анархіи. А кожде насильство сповнене въ имени подоптанои справедливости родить анархію и само есть анархіею.«

„Думка, що людска кривда може бути направлена новымъ зломъ, що насильство и гнетъ суть лѣкомъ на суспôльнѝ лиха, — есть сама анархіею, чи такои думки держить ся якій збѣглець передъ справедливостію, чи той хто присягавъ, що буде вымѣрювати справедливôсть. Ненависти не усувае ненависть. Ненависть усувае тôлько любовь."

Сейчасъ по смерти Микинлея С. С. Cline, протестантскій пасторъ въ Nashville, Tennessee, мавъ проповѣдь до своихъ парохіянъ, въ котрôй заявивъ, якъ писали анґлійскѝ ґазеты, що выпадокъ зъ президентомъ бувъ згôдный зъ волею Божою, що въ Бѣлôмъ Домѣ въ Вашинґтонѣ ще не засѣдавъ такій вѣрный слуга монополістôвъ, що Микинлей якъ президентъ позволявъ роспивати жовнѣрôвъ на Филиппинахъ и т. д. и т. д, и длятого смерть его була карою Божою.

А якихъ бы то средствъ були вхопились денунціяторы, наколи-бъ щось подôбного було помѣщено въ нашôй »Свободѣ«?!

Навѣть часть католицкои пресы признала, що се налогове накликуване до кровавои пôмсты, яке видѣлисьмо въ хвили первого роздражненя, було нелюдске и нехристіяньске.

Впрочôмъ оденъ зъ угро-рускихъ священикôвъ на мое запытане, якъ вôнъ судить о статяхъ въ »Свободѣ« зъ причины атентату на бувшого президента, вôдповѣвъ, що згаданѝ статѣ, после его думки, були написанѝ въ найбôльше христіяньскôмъ дусѣ. Сей священикъ вправдѣ не належить до »рандиґаловъ«, але также нѣколи не годивъ ся и не похваляе пôдлои политики лисого »вйокарого« и ему подôбныхъ безголовникôвъ.

Що зъ того всього слѣдуе?

Слѣдуе, що »Свобода« насупротивъ сумнои траґедіи, яка лучила ся зъ найвызшимъ урядникомъ нашои републики, заняла людске и чисто христіяньске становище, на яке здобула ся поважна американьска преса ажь по загальнôмъ втихомиреню, (здае ся, такъ пôзно доляра ради);

Слѣдуе, що наша »Свобода« якъ выповѣдала такъ и буде выповѣдати завсѣгды правду чи се кому а навѣть руско-американьскимъ політикерамъ подобае ся чи нѣ;

Слѣдуе, що москальофільска, цареславна и мадяроньска голота лишь длятого хопила ся денунціяторства, щобы звернути увагу руского люду въ Америцѣ на мнимыхъ »безбожникôвъ«, »анархистовъ« и т. п., а за се провадити дальше свое зрадливе, плюгаве дѣло — туманеня и оглупованя народу такъ само, якъ недавно робивъ »поцтивый« чеській а теперь унґарскій міссіонаръ.

Та чи такѝ темнѝ силы можуть побороти правду? Нѣколи! Народъ — се жива сила, вôнъ прозрить и до своеи щирои рускои душѣ пригорне правду.

М. Стефановичь.

Що робити?

Въ послѣднôмъ числѣ „Свободы" бувъ надрукованый листъ одного Василянина зъ Бразиліи, въ котрôмъ тойже пише, що Римъ хоче бразилійскихъ Русинôвъ силою златиньщити. На разѣ не знаемо, чи таке розпорядженє справдѣ вышло зъ Риму, але що Римъ не вôдъ нынѣ стараесь поробити Русинôвъ латинниками — се ясно показуе намъ наша історія. Змагане се видно, зъ малыми лишь перервами, вôдъ часôвъ заведеня уніи, тôлько що неразъ було оно цѣлкомъ выразне, то знову крылось пôдъ всѣлякого рода плащиками. Тамъ, где Русины живуть збитою масою, где ихъ е сила, якъ примѣромъ въ старôмъ краю, тамъ Римъ крые ся зъ своими цѣлями, але где Русины слабшѝ, тамъ и цѣли Риму видно яснѣйше. Ось примѣромъ въ Америцѣ. Въ СполученыхъДержавахъ зразу хотѣвъ Римъ брати насъ за чубъ, жадавъ записуваня церковныхъ маєткôвъ на латиньскихъ епископôвъ, не казавъ высылати туда жонатыхъ священикôвъ, хотѣвъ, щобъ нашѝ попы пôддавались власти тутешныхъ латиньскихъ епископôвъ, та повыдававъ всякѝ другѝ розпорядженя (завдяки байдужности нашихъ епископôвъ), котрѝ суть впрость ломанемъ запорученыхъ намъ правъ. Всѣ тѝ розпорядженя зôстали въ бôльшôй части лишь на папери, бо въ дѣйстности ихъ майже нѣхто не выконуе, та зôстали сильно змѣненѝ. а се лишь завдяки тому, що Русины въ Спол. Державахъ представляють вже нынѣ поважну силу. Чверть міліона людей — се не жартъ.

Та инакше дѣесь оно въ Канадѣ и Бразиліи. Сѝ двѣ Руси ще занадто молодѝ, щобъ ставити сильный опôръ римскôй політицѣ златиньщеня и тому то Римъ поступае собѣ зъ ними смѣлѣйше. Въ Канадѣ, що правда, задля близкости сего краю до Спол. Державъ и лучности тамошныхъ Русинôвъ зъ тутешными, Римъ все ще троха соромить ся, але въ Бразиліи, тôмъ далекôмъ та дикôмъ краю, де Русинôвъ лишь горстка и вôддѣленѝ они вôдъ решты не лишь Руси, але и цивілізованого свѣта широкими водами — тамъ Римъ вже скидае зовсѣмъ зъ лиця маску, тымъ бôльше, що рахуе на помôчь выученыхъ въ езуитскихъ школахъ Василіянôвъ.

И се не брехня, що тутъ повызше написано, се правда, котру можна фактами доказати. И чимъ скорше Русины пôзнають сю правду и заглянуть ѣй просто въ очи, тымъ для нихъ лѣпше.

Що-жь ввиду сего робити?

На се пытане не легко вôдповѣсти. Вправдѣ москвофілы мають готову вôдповѣдь: »перейдѣть на цареславіе, се ваша прадѣдна вѣра, а Русинъ и Москаль то одно и то саме.« Але вôдповѣдь ся мене не вдоволяе, анѣ певно не вдоволить міліоны другихъ Русинôвъ, бо анѣ цареславіе не е наша прадѣдна вѣра, анѣ Москаль не Русинъ. Тутъ треба шукати иншого выходу. Мы мусимо взяти пôдъ розвагу, що мы передовсѣмъ люде, Христіяны и Русины. Якъ люде, мы е дѣтьми божими и маемо певнѝ вôдъ Бога намъ данѝ права. Нѣхто не смѣе тыхъ правъ нашихъ доптати, безъ взгляду на се, якій его урядъ, а если хто хоче ихъ доптати, мы маемо право противитись сему, его неслухати. ЯкъХристіяне, мы передовсѣмъ мусимо слухати Христа. И если хтось, хочь бы и папа, выдае розпорядженя незгôднѝ зъ правами божими и наукою Христа, то мы не смѣемо его слухати, бо лѣпше есть слухати учителя якъ ученика и самого пана якъ его намѣстника чи слугу. Якъ Русины, мы маемо также певнѝ права, котрыхъ не смѣемо зрѣкатись задля чіеѣ небудь примхи.

Здае ся, що кождый признае слушнôсть повызшого, але якже-жь се буде выглядати въ практицѣ, въ житю? Повинно выглядати такъ: Що всѣ рускѝ епископы въ старôмъ краю, зажадають збôрно вôдъ Риму скасованя всѣхъ розпоряджень кривдячихъ нашъ обрядъ. Зажадають, щобы руска католицка церковь була вô всѣмъ рôвною римско-католицкôй, та мала повну автономію, щобы до еѣ справъ внутрѣшныхъ, обрядовыхъ и т. п. не мавъ нѣхто права мѣшатись. Словомъ, щобы церковь руско-католицка стала правдивою церквою, правдивою руско-христіяньскою орґанізацією, а не причѣпкою до римскои церкви, та мôсткомъ до переходу въ латиньство.

Але-жь се не можливо! — скаже дехто зъ „розумныхъ" патріотôвъ.

Чому не можливе? Не тôлько можливе, але такъ мусить бути, если нашѝ вôдносины до римскои церкви мають зватись уніею. Унія може бути лишь мѣжь собѣ рôвными, а где нема рôвности але оденъ розказуе, а другій мусить слухати, тамъ не е унія, але пôдданьство. А пôдданьства руска церковь зносити не повинна. Досыть вже Русины наслужились и накланялись другимъ. Пора вже стати людьми!

Правда, до такого кроку потреба смѣлости, енерґіи и пожертвованя зô стороны всѣхъ руско-католицкихъ епископôвъ, треба и помочи зô стороны рускои суспôльности. А чи е у насъ те все? — Мусить бути! Єсли Русины хочуть, щобы Русь стала колись вôльною, то мусить боротись и за волю рускои церкви. Не може бути вôльнои Руси, якъ довго руска церковь буде невôльницею. Правда, рôжнѝ церкви вôдограли рôжнѝ ролѣ въ житю людскости: злѝ и добрѝ. Та все-жь таки церковь е ще и нынѣ такою институціею, котра если-бъ справдѣ занялась переведенемъ въ жите заповѣди Христа о любви Бога и ближнього, могла-бъ зробити для суспôльности богато добра. Єсли хто власнымъ кожухомъ затыкае дѣры въ вôкнахъ свого сусѣда, або накрые того-жь, щобъ ему було теплѣйше, а самъ мерзне, то зъ сего ще не выходить, щобъ сей кожухъ не годенъ бувъ загрѣти свого властителя, а выходить лишь, що властитель не знавъ свого кожуха уживати, що зъ нимъ робити. Се е правдою и о рускôй церкви. Въ житю нашого народа може церковь зробити богато доброго, але мусить бути не рабинею, не невôльницею Риму чи московского Синоду, але свобôдною, вôльною, гôдною обручницею свого жениха Христа. Она мусить служити правдѣ, якъ служивъ еѣ Христосъ, служити свому рускому народови, а не чужимъ, латинникамъ або москалямъ, нести мѣжь людей свѣтло а не темноту, числити въ своихъ рядахъ людей щирыхъ а не фарисеѣвъ та книжникôвъ. Лишь така церковь може сповнити свою задачу взглядомъ Бога, руского народу та цѣлого людства и кождый щирый Русинъ повиненъ старатись еѣ такою зробити. На се вже крайна пора. Русины спôзнились зъ всѣмъ, такъ само и зъ справою своеи церкви. Все новѝ пытаня выринають на верхъ, новѝ справы, одна бôльше пекуча вôдъ другои — тожь пора направити старѝ блуды и въ тôмъ напрямѣ.

И се и те.

Число »безбожникôвъ« росте, мовь грибы по дощи. Недавно тому кричавъ »А. Р. Вѣстникъ« и »Свѣтъ«, а имъ вторували панове вôдъ »Нар. Слов. Новін« (сирѣчь протоерей), що галицкѝ попы безбожники и ихъ ґазета »Свобода« — ажь тутъ раптомъ читаемо въ однôй словеньскôй ґазетѣ (Sl. v Amerike), що директоры Нар. Словеньского Сполку суть »люде безъ вѣры и соціялісты«, а спôвредакторомъ „А. Р. Вѣстника" е чоловѣкъ, »що проклинавъ папу и его благословеніе, а одинокимъ святымъ, якого вôнъ знае, е Каинъ.« Не дармо кажуть, хто чимъ воюе, той вôдъ сего гине. „А. Р. Вѣстникъ" и Nar. Slov. Noviny" закидали намъ, що мы безбожники, а теперь те саме закидають имъ другѝ. Мы далекѝ вôдъ сего, щобы охрещувати нашихъ противникôвъ „безбожниками", або другими для народа незрозумѣлыми а страшными ему именами, але панове вôдъ „Вѣстника", „A. S. Novin" и „Свѣта" повиннѝ бы взяти собѣ сей примѣръ до серця и на будуче боротись честно, а не хляпати на вѣтеръ всѣлякѝ дурницѣ, бо те саме оружіе могуть звернути другѝ люде таки противъ нихъ самыхъ.

Свого часу „протоерей" хваливъ Русинôвъ (въ Slov. Dennik-у) за те, що они терпеливо зносять польске и мадярске ярмо въ старôмъ краю. Такъ само хваливъ вôнъ тыхъ мадярскихъ попôвъ, що доносили на насъ до Вашинґтону и деинде. що будьто мы анархисты. Розумѣе ся, що чоловѣкъ, кстрый такъ поступае мусить бути пôдлымъ. Але бо и пôдлота мае свои степенѣ. Недавно довѣдались мы, що той самъ протоерей хваливъ ся передъ людьми, що и вôнъ также доносивъ на „Свободу" до Вашинґтону, та що вôнъ мусить „Свободу" знищити.

Ну, се вже крайна, найвызша пôдлота. Але „не говори гоцъ, доки не перескочишь", каже руска пословиця. Тую пословицю мавъ бы запамятати собѣ и протоерей. Правда, що „Свобода" немае богато прихильникôвъ, але тѝ, котрѝ стоять за „Свободою", суть люде свѣдомѝ и смѣлѝ. Знищити »Свободу«, значило-бъ знищити всѣхъ тыхъ людей. Та чи не затвердый се орѣхъ на протоерейскѝ мадярско-московскѝ зубы? Намъ здаесь, що такъ, и що протоерей добре зробить, если заки зачне нищити „Свободу", дасть собѣ тіижь зубы поострити. Не треба забувати, що протоерей страшно гнѣвавъ ся на угроруского попа Артима (зъ Вехерова) за те, що вôнъ зробивъ до мадярскихъ властей доносъ на кôлькохъ Русинôвъ, що перейшли на цареславіе. Выходить, що протоерей думае такъ: »если доносъ робить Артимъ, то се пôдлота, але если роблю доносъ я — то се нохвальна рѣчь.« Тымчасомъ доносъ бувъ всегда пôдлотою и буде. ?

Дописи.

8. Жовтня, 1901 р. (16).

З України.

В серпню 1902 року в Харкові мае відбути ся черговий з'їзд археольоґічний. Вже два рокі як харківські вчені готують ся до того з'їзду. Йдуть великі і коштовні праці до визнаня своі історії, як тутешного краю, так і взагалі доісторичного часу всіх народів на землі. З'їзд той мае вигляд не місцевий тільки, але загально сьвітовий. Через те то і мае бути на з'їзді богацько гостей з різних країв сьвіту, які будуть виявляти свої наукові здобутки на підлеглому з'їзду полі. Будуть гості з усіх славянських земель. Будуть наші вчені і з Галичини. Маємо надію, що їм дозволено таки буде читати свої реферати на рідній мові. Здае ся, що сьвіт таки поборе тьму і смирить таких темних людей, які помилково тільки біля науки присосідили ся. а справедливе місце яких бути межи російськими жандарями. Такий професор пан Флоринський кіївського университету і дякуючи йому 3 роки тому у Кіїві на археольоґічному з'їзді були заборонені реферати на українській мові головою того з'їзду, ректором кіївського университету.

Задля нас, російських Українців, дуже буде втішно, коли таки вперше зроду, як тільки Москва заволоділа нами, розіллеть ся наше гарне слово у нас на Вкраїні з университетської катедри.

Заборонено тепер у нас все печатне слово українське і з Галичини і з усюди. Просимо ми про дозвіл мати нам хоч одну на всю велику Україну яку небудь часопись. Подаемо ся все до уряду об тому і дозволу немае ніякого. — Не можно! — Відповідають нам — бо українського слова, української мови на сьвіті немае, а е тільки хахлацьке нарічіе, та й годі!

От і побалакай з ними!

А ще кажуть, що Німці Славян знищуть. Коли ж тут і Славяни Славян ось як, то Німцям вже і закидати про те нічого. Їм то і подавно можно!...

Українець.

Зъ Mayfield, Pa.

Дня 20. с. м. вôдбулось у насъ благословеніе вôдновленои тутешнои церкви. Погода була красна, то жь и людей зôбралось богато, не лишь мѣсцевыхъ, але и замѣсцевыхъ. Зъ Олифанту прибули 3 братства: св. І. Хрестителя, св. Василія (Прайсбурґъ, Па.) и св. Михаила. Зъ Джесепу прійшли: братство Сошествія св. Духа и Петра и Павла; зъ Симпсонъ було також руске братство и, розумѣе ся, всѣ мѣсцевѝ, не выключаючи словацкихъ та польскихъ. Кромѣ братствъ прибули и приватнѝ люде здалека и близька, а всѣхъ ихъ витала на дипѣ мѣсцева руска банда. Зъ священикôвъ явились: о. Балогъ зъ Скрентонъ, о. Лавришинъ зъ Шенандоа и о. Арданъ зъ Олифанту. Благословенія довершивъ о. Лавришинъ въ асистенціи другихъ священикôвъ, рôвно-жь спѣвавъ вôнъ Службу Божу и голосивъ проповѣдь. Се була перша часть церковно-нар. свята. — Другу часть становивъ м. д. вечерокъ полученый зъ театр. представленемъ мельодрамы „Капраль Тимко". На вечерокъ той зôйшлось такъ богато людей, що мусѣли дуситись якъ оселедцѣ. По вступнôмъ словѣ и вôдчитѣ головы чигальнѣ о. Обушкевича, слѣдували спѣвы, деклямаціи, продукціи рускои банды и представлене. Хоръ спѣвавъ слабше якъ давнѣйшими часами, а се мабуть тому, що Русины въ Америцѣ вѣчно »муфують ся« зъ мѣсця на мѣсце, черезъ що такѝ рѣчи якъ хоры, драматичнѝ товариства и т. п. не могуть постôйно розвивати ся,

але подносять ся, то знову упадають залежно водъ »примуфованя« новыхъ або »вымуфованя« старыхъ членовъ. Зъ декляматоровъ найлѣпше списалъ ся малый В. Шлянта, а банда подъ проводомъ енерґічного Американця не лишь держить ся добре, але и поступила впередъ. Представлене, если брати на увагу бракъ обширнои сцены и те, що акторами були аматоры та ще й роботники — выпало добре, далеко лѣпше якъ попередне „Мужики-аристократы“. Видно, що люде завдали собѣ працѣ и скористали зъ досвѣду. Най лѣпше, бо зъ правдивымъ чутємъ воддала свою ролю (Олѣ) п. В. Ґела. Не менче добре грали пп. А. Шлянта (Герпка), А. Ґела (Тимка) и Марта Шлянта (Гафію). П. А. Трембачь (Василь) бувъ за мало свободный на сценѣ, а п. Як. Адамякъ (Танасъ) досыть пересаджувавъ. Зъ помензшихъ роль зазначити треба ще Ст. Пейка (войта), що гравъ природно, але трохи за монотонно. Прочй акторы мали за малй ролѣ, щобы могли показати свои здобности, але загаломъ беручи, робили добре враженє. Спѣвы выйшли добре. Отсе короткій та на мой поглядъ вѣрный описъ сего, що дѣялось вь нашомъ мѣстѣ дня 20-го октобра. Нехай же вонъ буде примѣромъ для другихъ, а заохотою для тутешныхъ Русиновъ до дальшои працѣ, до поступу, до свѣтла.

Руснакъ.

З New York, N. Y.

Уже нераз казали і кажуть вірники цареславія з горлицких »ґуберній«, що они не дають жадної колекти на їх церкви, і що їх церкви мае удержувати, як самі кажуть, правдоподібно батюшка. Чи правда се і звідки така фільозофия, в тое входити не будемо, але подивім ся, що робить з Йонкорс П. Г. і голова православної темноти Шиманьский. Ото приїхав до нас до Ню Йорку і взявши з собою одного Наумовщика, пустив ся номежи дівчата за колектою на церков. Штука удала ся добре, бо где не хотіли давати на православну церков, там збирали на уніятску і на відворот, при чім помагав також і ню-йорский Наумовщик, а при таких циганьствах удалось їм зібрати до $30. Чиж се не підлота ваша п. Шиманьский так циганити бідні дївчата? Що? Чому жесте не писали до батюшки-царя о поміч, в котрого надієтесь спасения душі, бо слабисте так не думали, то з певностию не пустилибисьте ся на посьміх і погорду других. Но, але народна пословиця каже „Що дурному по розумі?...“

Так само велика подяка для Наумовщика, котрий прихилив ся до такої справи, хотяй, знае, що Ню Йорк валежить до Jersey City до парафиї і мае инший тягар на собі. Думаю, що кождий здорово мислячий чоловік скаже, що се »свиньска справа«.

СПРАВЫ „Р. Н. СОЮЗА.“

Хотячй приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера:

Alex Shlanta,
Postmaster.
MAYFIELD, PA., Lack. Co.

И увѣдомлять секретара подъ адресою:
D. D. Pyrcz,
P.O. Box 355,
OLYPHANT, PA., Lack. Co.

Хто бы бувъ покривдженый водъ котрого зъ урядниковъ »Союза«, нехай пише до предсѣдателя:
REV. A. BONCHEVSKY, 10 May str.
Ansonia, Conn.

Въ мѣсяцю Октобру б. р. приступили до „Р. Н. Союза“ слѣдуючй новй члены:

CHARLEROI, PA.

	Число въ гол. книзѣ
Карпякъ Клементъ	1654
Федошь Андрѣй	1555
Варянка Герасимъ	1656

COHOES, N. Y.
М. Р. Н. С.

Бобакъ Осифъ	2259
Жидякъ Максимъ	2260
Хомякъ Стефанъ	2260
Михалякъ Емиль	2261
Скрипакъ Мих.	2261
Куликъ Ив.	2262
Ядлошь Лука	2262
Майхрѣчь Мих.	2263
Макаръ Илько	2263
Мацѣевскій Андрѣй	2264
„ Мих.	2264

BROOKLYN, N. Y.
М. Р. Н. С.

Варичь Василь	1214
Мацура А.	1214
Левко Мих.	1215
„ Анна	1215
Когутъ Йосифъ	1216
Мацура Андр.	1315

(Дальше буде.)

Д. Пирчь,
секретарь

ПОСМЕРТНЇ ✝ ВѢСТИ.

Улька Шмайда, жена Петра Шмайды, члена »Р. Н. Союза« ч. гол. кн. 406, померла въ Jersey City, N.J. дня 2-го октобра, 1901.

Вѣчная єй память!

Квитъ

на $15.00 (словами пятнайцять дол.), котрй подписаный отримавъ яко посмертну запомогу по своей пок. дитинѣ Евфрозинѣ Сиротякъ, дня 23. липня, 1901.

Jersey City 19. жовтня, 1901.

Прокопъ Сиротякъ.

Свѣдки: о. Николай Пôдгорецкій, Дионизій Голодъ.

Квитъ.

Я, Николай Кирпанъ, одержавъ чекъ на $100 зъ касы „Р. Н. Союза“ яко членъ братсва св. Мих. и „Союза“ въ Елеанорь, Па. За скоре выплачене складаю сердечну подяку выдѣлови „Р. Н. С.“

Eleanor, Pa. дня 20. окт. 1901.

Свѣдки: Никола Добровски, Юрій Спситакъ, Мих. Дзюбакъ,

Квитъ.

Я низше подписана, одержала водъ Алекс. Шлянты, касіера „Р. Н. Союза“, посмертне въ сумѣ $300.

Mauch Chunk, Pa. 23. септ. 1901.

Юлія Венґринъ.

Свѣдокъ: F. Bertolette, att. at law.

НОВИНКИ.

Дôстане безплатну пораду. Кождый, хто мае яку справу до суду въ старомъ краю, и напише до головного уряду Руско Народного Емиґраційного Дому въ Америцѣ на адресу: REV. N. PIDHORECKY 21 SUSSEX STR., JERSEY CITY, N. J.

Руско-Народ. Емиґраційный Домъ мае свого руского адвоката въ краю.

— **Мѣжь** двома тренами желѣзницѣ D. & H. згинувъ минувшои суботы роботникъ Тайґъ. Покойный ишовъ трекою коло Правіденсъ, Па. а що бувъ старый и глухій, то не завважавъ двохъ поѣздовъ, якй надбѣгли обома треками, злапали его мѣжь собе и поламали въ нѣму всѣ кости.

— **Руска** громада въ Олифантѣ, Па. ставить будинокъ въ котромъ буде мѣститись школа, галя на мітинґи, представленя театральнй, вечерки, читальня и т. п. Будынокъ сей буде двоповерховый и буде коштувати около пять тысячь долярôвъ.

— Хочешь дôстати добру книжку за дармо? Читай те, що надруковано на четвертой сторонѣ.

— **Зъ** Salem, Mass. пише намъ п. В. Нестеръ: »Свободу« дôставъ я и дуже ся тымъ тѣшу. Я давно бувъ бы радъ еѣ читати, але не знавъ доброго адресу. — Оденъ Анґликъ забивъ тутъ недалеко свою жену, сестру и 3 дѣтей. Здае ся, що и его на смерть засудять. — Сего року побудовали мы тутъ церковь, а посвящене еѣ вôдбулось 28. с. м. Священника свого ще не маемо, бо е насъ всѣхъ лишь сто кôлька осôбъ. Доходить до насъ о. Волкай.

— **Недавно** сему пустивъ ся оденъ Французъ зъ мѣста Тулону (Францін) на балонѣ, щобы переѣхати въ воздусѣ середземне море. Се ему однакъ не удалось. По 42 годинахъ ѣзды Французъ мусѣвъ злѣзти зъ балону и всѣсти на корабель, що умысно бувъ на те посланый, щобы въ разѣ потребы дати помôчь смѣлому воздухоплавцеви.

— **П.** Денисъ Пирчь, учитель и секретарь »Р. Н. Союза« выѣхавъ на конференцію учителѣвъ зъ повѣту Лакована, ввиду чого анґлійска школа вечѣрна буде отворена лишь слѣдуючого тыждня.

— **П. Т.** Мартинъ, зъ Белфоръ. Н. Д. пише намъ: Маемъ дуже добрый урожай сего року такъ. що не могуть машины успѣти молотити. Мы ще не молотили, ажь будемъ молотити 25 с. м. Я маю 150 акрôвъ лену, надѣю ся, що буду мати двѣ тысячѣ бушлѣвъ зерня.

— **Всѣ** 7 лѣтнй дѣти ставлять передъ судъ за провины кримінальнй въ Анґліи а въ Нѣмеччинѣ доперва по скôнченôмъ 12-ôмъ роцѣ.

— **О страшнôй** пригодѣ доносять зъ кутъ: Въ Кобакахъ, косôвского повѣту сказивъ ся селянинъ Василь Довгій и рано дня 8. с. м. порубавъ на куснѣ свою жѣнку, а коли на крикъ дѣтей збѣгли ся сусѣды на ратунокъ, порубавъ сокирою сусѣда Гриця Валаманюка и покалѣчивъ тяжко Данила Марфія. Зъ великимъ трудомъ его обезсилено и вôдставлено до суду въ Кутахъ.

— **Церковь** будують Русины въ Windber, Pa. Въ мѣсточку тôмъ е копальня угля.

— **Дня** 19. с. м. вôдбулось въ Ню Йорку театр. представлене „Ицко Сватъ“ заходомъ тов. им. Наумовича. Акторы, кромѣ однои дѣвчины Л. Б., котра вôдограла свою ролю знаменито, не вывчились роль и крутились по сценѣ немовъ бы за чимъ шукали. Помимо сего не забули они причѣпити латки рандиґаламъ и фонетицѣ. Оденъ „патріотъ“ кричавъ: »Я туплю и учу людей противъ радикаловъ и фонетики.« Зъ всего, що дѣялось видно, що верховоды тов. Наумовича, хотять запрягчи членôвъ того-жь товариства въ московско-мадярске ярмо и дивуватись лишь треба, що деякй розумнѣйшй члены тов. сего не видять. По представленю редакторы »Вѣстника« и »Свѣта« бесѣдували разомъ при склянцѣ „довго и щиро.“

Компромісовый.

Розмова Галичини з Канадою.

(Конець.)

Канада:
То есть правда, що ти бідна
Спокою не маеш,
Бо ти ляхів і нейсатих
Занадто кохаеш,
А Русина ненавидиш
Мов мачоха діти,
Що застала ще по першій
Не зна де їх діти.
Не знаеш ти оцінити,
Що він витреває,
З него шесту шкіру здіймай
А він сему мае.
Де 'му лїпше, догіднїйше
Він без тебе знае,
Бо послухай що я чула
Як Русин співае:
По преріях канадийских
Вітер повівае,
Чому з тої Галичини
Нарід не втїкае?
Чому, чому не втїкае
Нема там чо' бути:
Ціле літо в пана роби
В зимі в нїщо взутись.
Як я їхав через море
Потім через горн
Будь здорова родинонько
Не верну нїколи.
Як пійшов я на Бивер Крік
Там фарми глядїти,
Щоби мати притуловок
Та хліб межи дїти.
Вандруючи по пустини
Та став задумав ся:
Було скорше вандрувати
Яж за пізно взяв ся,
Бо що була лїпша земля
То другі забрали.
Бодай зникли вороженьки,
Що мя тут сприяли.
О Канадо, вільний краю,
Маеш землї много
Збавила ти в Ґаличині
Ґазду не одного.
Не того ти позбавила
Що в тебе вандрує,
Но того ти позбавила,
Що поле купує.
В Галичині поле купить
Та в довги залазить,
Прийдуть жиди хліб заберуть
Він сам ледво лазить.
Як бував я в Галичині
Видів різні драчи,
Ходи сюда родинонько
Най ся з тобов бачу.
Ходіть сюда, ходіть сюда:
Тутка добре жити
Не потрібно як бувало
На панів робити.
У Канаді їм хліб білий,
Є й молока досить,
Чого дітям не достае
Нехай в людей просять.
Як пишете до нас листи
Не кропіть слезами,
Котрі скорше поселились,
Нині тут панами.
Ще й тепер хто не лїнивий
В здоровлю ся чує,
Най не сидить в тїй неволи,
В Канаду вандрує.
Може собі легко жити,
А тяжко конати,
Як не схоче з-за молоду
До своїх вертати.
Ну, у краю, щоби і тріс,
Там ся не доробить,
Оре своім плугом землю
З довгів не виходить.
А тут прийде такий чистий,
В Галичині-б згинув,
Як би був знав о Канаді —
Все би був покинув.

Дмитро Кордюк,
з над Збруча.

Байка для Русинів

в Альбертї, що нирийшли на кривославних.

Був раз собі такий богач і піп в єднім силї. Єдного разу приходит богач до попа, кажи: „їґомосьць, я вам дам 10 кірців пшиниці, абисти мине споминали що нигілї у евангелию.“ Кажи піп: „добри, буду.“ Бо то самі знаети, в Галичинї пшиниці дорога, 10 зр. ко риц. Завіз богач до попа пшиниці. Прийшло у негілю, став піп на службу божу, богачеви дали велику сьвічку як дручок, богач став, надув ся, бо от буди з царстві! Став піп правити евангелие, богач стоїт, слухае. Ось ту нараз сьпівае піп: „Гаврило, Гаврило, яке в теби велики сьвітило!“

Богач: „їґомосьць ще раз.“ Піп: „Гаврило, Гаврило, яке в теби велики сьвітило!“ Богач: „їґомосьць, ще раз.“ Піп: „Гаврило, Гаврило, ни будь но ти свиняче рило!“ Но ти:пер богач опустив ніс до зимлї, ниначи той кінь, що здихае, мовчит. Прийшло другої нигілї попови ані при голові богач. Відправив богослужение, пішов до покою. Ось тут їде богач за ним. Піп: „а що там скажити Гаврило?“ „Тажи я прийшов, бо ви мине ни споминали сеї нигілї у церкві.“ Піп: „я ни міг, бо як бим був вас тої нигілї ни споминав 3 рази, то бим був споминав цїлий рік, то ви собі сами завинили, бости хотїли за раз аж три рази. Пропало!

Так і ви Русини в Альбертї. Хотїлисте, аби вам о. Заклиньскі сьпівав що нигілї многая літа за то, що ти вибраний штаршов св...... в у громаді. Ти собі думав, щос викупив з н962 волї духовника. Най ти сьпівае бородатий типер, а потому буди сьпівав нагайкою биз хребет, що ни витримаеш.

В. Стандрик.

Руска народна пісня рекрутска.

Єсть там в селї новина,
бо мя кличуть до двора.
Гей, гей, смутний я,
бо мя кличуть до двора.
А там будуть радити,
кого до войска взяти.
Гей, гей, смутний я,
кого до войска взяти.
Єсть там в селї бабин син,
ще лиха не зазнов він.
Гей, гей, смутний я,
ще лиха не зазнов він.
Сестра тое почула,
до уха мі шепнула.
Гей, гей, смутний я,
до уха мі шепнула.
Я ся того не бою,
в чоботи ся обую.
Гей, гей, смутний я,
в чоботи ся обую.
Єсть в боїску житний сніп,
сховам я ся на сам спід.
Гей, гей, смутний я,
сховам я ся на сам спід.
Сховал я ся на сам під,
нашов мене наш пан віт.
Гей, гей, смутний я,
нашов мене наш пан віт.
Як мя вели чрес браму,
плакав тато і з мамом.
Гей, гей, смутний я,
плакав тато і з мамом.
Привели мя під міру,
іщи тому не вірю.
Гей, гей, смутний я,
іщи тому не вірю.
Я до міри не дістав,
алем престо там зістав.
Гей, гей, смутний я,
алем престо там зістав.
Посадили па лавку,
остригли мі головку.
Гей, гей, сумний я,
остригли мі головку.
Як мі дали черевік,
я, панове, в тім не звик.
Гей, гей, смутний я,
я, панове, в тім не звик.
Як мі дали новий плащ,
тепер мамцю за мном плач.
Гей, гей, смутний я,
тепер мамцю за мном плач.
Як мі дали новий ґвер,
а я ним о землю вер.
Гей, гей, смутний я,
а я ним о землю вер.
Як мя стали карати,
мусів я ґвер підняти.
Гей, гей, смутний я,
мусів я ґвер підняти.
Як мі дали таністру,
а я хтїк з ньом на місто.
Гей, гей, смутний я,
а я хтїк з ньом на місто.

Подав І. Лещишин,
(з села Одрехова, повіт Сянік.)
Buffalo, N. Y.

— **Т. Маршалокъ** при помочи олифантского Русина п. Д. Лепака, сколектувавъ въ Олифантѣ, Па. на руску церковь въ Auburn, N. Y. 15 долярôвъ. Грошѣ тй зôстали вôдосланй 28-го октобра касіерови церковному на адресу St. Kastik, 135 Washington Str., Auburn, N. Y.

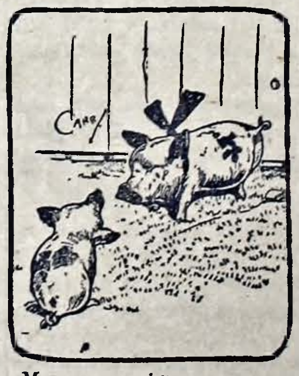
— **Кандидатъ** на судію въ повѣтѣ Northumberland, Pa., W. H. M. Oram зъ Шамокинъ, Па. Выборы вôдбудуть ся 5-го Новембра, 1901.
2з1

Читайте!

С. Чернецкій, котрого портретъ подаемо, есть подорожуючимъ аґентомъ »Свободы«, вже вернувъ до дому зъ причины слабости, невдовзѣ однакъ выбере ся знову въ дорогу, що буде въ своимъ часѣ оголошене.

ДВА ХРУНЄ.

Мадярскій хрунь до московского: — А се що у тебе на карку привязано?

Московскій хрунь: — Се ордеръ вôдъ нашого батюшки. Я дôставъ его за мою щиру службу, бо батюшка переконавъ ся, що въ Америцѣ зô всѣхъ московскихъ хрунѣвъ я таки найбôльшій хрунь.

Мад. хр.: — И я стараюсь вже вôдъ давна дôстати ордеръ вôдъ мого мадярского ґазды, але доси менѣ се ще не удалось.

Моск. хр.: — Бо ты дурный — треба рыти всюды. Ось я пôславъ недавно доносъ на „рандиґаловъ“ до Вашинґтону, що они анархисты...

Мад. хр.: — И я пôславъ.

Моск. хр.: — Але я скорше!

— **Dr. Halpert** на Lackawanna Str., Olyphant, Pa. отворивъ лѣкарскій офисъ. Хто небудь буде потребувати лѣкарскои помочи, най удасть ся до него. Вонъ лѣчить совѣстно и поможе скоро.

— **Дякъ,** котрый прийшовъ недавно зъ краю, скôнчивъ другу клясу ґімназіяльну, а також дяковску школу въ Перемышли, пошукуе мѣсця. Може вонъ провадити хоръ, учити дѣти и прч. Близше про него можна довѣдатись въ редакціи »Свободы«.

— **Найблисшій** мітинґъ урядниковъ тов. Р. Н. Домъ Еміґраційный въ Америцѣ вôдбуде ся въ недѣлю о год 3-ôй по полудни, дня 10. новембра б. р. въ Йонкерсъ, Н. Й., въ домѣ ч. Михаила Нехая, члена комітету тов. Р. Н. Д. Е. На сей мітинґъ запрашаемо всѣхъ урядниковъ.

За коміт. тов. Р. Н. Д. Е.
Н. Пôдгорецкій, председатель.
К. Кирчôвъ, секретарь.

Оголошенє.

Въ Bloomfield, N. J., 364 Broad Str. вôдбуде ся заходомъ тамошного сестричного братства св. Ольги ВЕЛИКІЙ БАЛЬ въ четверъ дня 7. новембра б. р. Початокъ о годинѣ 7. вечеръ. Вступъ 25 цнт. Запрашаемо всѣхъ мѣсцевыхъ и замѣсцевыхъ Русинôвъ и Русинокъ прибути, а певно не пожалуете, бо музыка буде дуже доборна. За комітетъ:

Анна Вислоцка,
Анна Козакъ,
Матрона Коваль.

— **Хто** бы знавъ, где знаходить ся Николай Лизакъ, котрый приѣхавъ 3 роки тому назадъ зъ Галичины, села Бодакôвъ и осѣвъ въ Pittsburg, Pa. — нехай зволить ласкаво подати о нѣмъ на адресу:

DANKO LEPAK,
Olyphant, Pa., Lack. Co.

— **Дня** 1-го новембра розпочинаесь курсъ науки дяковства въ Jersey City. Родичѣ маючй хлопцѣвъ зъ добрымъ голосомъ, здôбныхъ на дяковъ, а также и зъ старшихъ, хто хотѣвъ бы дяковства учитись маючи початки, нехай зголосить ся до дяко-учителя на адресу A. Zwolinski, 200 Warren Str., Jersey City, N. J. До теперь зголосилось 3. 4

Оповѣщенє.

Дня 21. листопада с. р. уряджуе братство св. Арх. Михаила въ Yonkers, N. Y. въ гали Балента на розѣ улиць Riverdale Ave. и Washington Str. ВЕЛИКУ ГОСТИНУ, на котру мае честь отсимъ просити усѣхъ Русинôвъ и Русинки, крôмъ москальофілôвъ. Тикетъ 25 цнт.

Oct24 Комітетъ братства.

ВСЯЧИНА.

Власні родичі суть ворогами своїх дітий.

(Уривок з „Medical Common Sense Dr. E. B. Foote.“)

(Конець.)

Доктор був раз прикликаний до одного дому, в котрім родичі жалувались, що їх дочка 15 літна щось нездорова без ознаки якої небудь слабости. Доктор сейчас пізнав, що тут тілько систем нервовий заатакований через самогвалт. Хотів'єм — каже — поговорити з материю, але також уже не жила, а наколи доктор батькови осьвідчив, батько гнівавсь і сказав, що се неможливим. Вкінци наклонений батько став говорити з донькою, котра абсолютно виперлась. Тепер батько став злостити ся на доктора за фалшиве приписоване сего блуду. Але що-ж почати? Слабість була через самогвалт викликана. Она не може бути ничим улїчена як тілько заперестапем сеї огидної привички. Вкінци батько перепросив доктора, наколи видобув від дочки усю правду. Наколи она пізнала і переконалась о блудї, перестала, а тогди здоровлє знов відзискала. Сим звертаю увагу родичів, що не треба без переконаня дітям вірити і самозапереченє єсть недостаточне. Богато хлопців, котрі в молодім віці самогвалту допускають ся передвчасно помирають або стають ся уломними на старші літа. В пізнїйших лїтах снізнавши зло, щоби они дали за те наколи би були їх родичі обучили о так страшних наслїдках сего огидного гріха молодости! Думаю, що сих кілька уваг послужать родичам за повід до розумного нагляду своїх дітий. Ви же молоді, котрі-сьте підпали сим наметностям, сейчас признайтесь родичам або лїкарам як вам ваше молоде житє миле, поки еще час!!

Хоть діла фізиольоґічні замовчують підставу, чому іменно самогвалт в своїх наслїдках єсть гірший як саме спілкованє, то однак і в тім лежить добра їх сторона, що молодїж остерігають.

Богато хлопців вправляють ся стояти головою в долину нерозуміючи злих наслїдків сего діла. Стоять они довго на голові так, що кров заливає лице і уста стараючись витриснути. Часто лучає ся скоропостижна смерть. Через таку роботу кров і увесь нервовий систем притискаєсь і натиск на мозок наступає. Дальше, крученє ся дітий се така сама нездала річ. Дївчата сего блуду дуже часто допускають ся. Сим ослабляєсь нерви очий з причини скорого миганя предметів і тамуєсь натуральний обіг крови. Щоби виховати здорових мущин та женщин, треба би цїлу революцию перепровадити в вихованю дітий. Мало дївчат та хлопців теперішного часу здибуємо з здоровими орґанами фізичними. Головні причини обговорюють ся — побічні-ж причини око досьвідчених материй само спостереже.

К. Їсник.

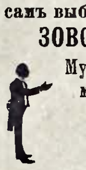
Що коштують подорожи коронованих голов.

Послїдна подорож царя до Франциї дала нагоду одній анґлїйскій ґазеті до оповіщеня слїдуючих інтересних дат: Подорож князя і княгинї Корнвол і Йорк по всїх анґлїйских кольонїях буде певне більше коштувати, як 6 міл. корон. Само принятє і всїлякі церемониї в Австралиї коштували більше як півчетверта міліона корон та були би ще більше коштували, як би не смерть королевої Вікториї, через котру відпали всїлякі пири та забави, котрі були би пожерли немало гроша. Королева Вікториа через довгі лїта свого пановання видала богато міліонів на подорожи. Послїдна еї подорож до Ірляндиї коштувала три міліони і чверть корон. Спитає хтось може, як одна подорож може так богато коштувати? Се річ проста. Насамперед всїлякі устроєня торжеств і принятий та декорациї і осьвітленя коштують дійстно богато. Підчас згаданої подорожи анґлїйской королевої лиш одна фірма взяла за декорациї та осьвітлене 240.000 к. А відтак треба й то мати на увазї, що підчас такої подорожи люде бодай раз в житю хотять добре заробити, а що мають з кого потягнути, то друть немилосерно і кажуть собі платити дуже добре. Кожда гостина королевої в Европі коштувала що найменьше 360.000 корон. А треба ще й то мати на увазї, що за окремі поїзди на желїзницях треба добре заплатити та удержувати множество дворяків та иньших людий з королївскої дружини. Французкі королї видавали колись великі суми на подорож та на угощенє чужих монархів у себе. Нинїшна република єсть скупа і видає хиба тогди, коли розходить ся о якусь гостину великої ваги полїтичної. Передпослїдна гостина царя коштувала французке правительство не меньше лиш 5,000.000 франків, а приватні люди видали бодай в двоє тілько, так, що ціле угощенє царя коштовало що найменьше 15 міліонів. Зато гостина сіямского короля коштувала всего лиш 32.400 к. Не дуже щедрою єсть република і для своїх президентів. Коли президент Фор їздив до Росиї, визначила єму република лиш 600.000 корон — сума все таки досить значна.

Чи чули вы таке?

Хто принесе або пришле впрость до нашои редакціи предплату за „Свободу“, тому вышлемо почтою тй книжки, котрй вôнъ собѣ самъ выбере —

ЗОВСѢМЪ ЗАДАРМО.

Мусить однакъ прислати найменче рôчну предплату, то есть два доляры.

За два доляры мае право выбрати собѣ книжокъ вартости 50 центôвъ.

За присланыхъ намъ 4 доляры, мае право выбрати собѣ книжокъ на 1 доляра, за 6 доляр̂овъ предплаты дôстане книжокъ вартости $1.50 и такъ дальше. Словомъ, за кожду рôчну предплату дôстане книжокъ за 50 центôвъ.

Памятайте. що сама „Свобода“ коштуе на рôкъ $2.00 та що кождый платить лишь за ґазету, а книжки дôстае зовсѣмъ ЗАДАРМО. Насъ се не обходить, чи сей чоловѣкъ, що присылае грошѣ е предплатникъ старый чи новый, чи платить довгъ, чи напередъ — кождый мае таке саме право, **АЛЕ ЛИШЬ ВÔДЪ ДНЯ ОГОЛОШЕНЯ СЕГО ДО НОВОГО РОКУ.**

Хто ажъ по Новôмъ Роцѣ надôшле предплату, сей такого дарунку не дôстане!

Отже спѣшѣть ся! Присилайте предплату сейчасъ, а будете мати що почитати довгими зимовыми вечерами.

Не вôдкладай, бо лишь сыръ вôдкладаный добрый. Пôшли грошѣ **днесь**, скоро лишь то прочитаешь!

СЕ НЕ ЦИГАНЬСТВО!

Се чиста правда, а хто не вѣрить, нехай пришле предплату, а переконае ся, що **мы не говоримо на вѣтеръ.** Мы лишь хочемо, щобы люде не мокли все въ пивѣ, (якъ декотрй роблять), але щобы читали, училпсь.

Пишѣть выразно, якихъ книжокъ хочете, щобы мы знали що вамъ пôслати.

Списъ книжокъ, зъ котрыхъ могуть собѣ предплатники выбирати и котрй посылаемо даромъ:

Американьскій шляхтичь	15
Богъ надежда (костяна оправа)	$2.50
Бесѣды про часы козацкй	75
Безъ працѣ, казка	20
Борба клясъ и длячого робôтники орґанізують ся?	10
Библія мала	30
Библія велика	50
Великій Изборникъ	$4.00
Вечерницѣ, Гоголя	15
Весела книжочка зъ образками	30
Двѣ хлопскй державы	5
Думки та пѣсни, Галѣпа	10
Дезертиръ, Ковалева	60
Дика Панѣ	70
Два старцѣ	10
Де-що про права и суды въ Сполуч. Державахъ, а особенно въ державѣ Пенсилвеніи	10
Зъ вершинъ и низинъ	1.50
Зъ села	20
Зъ чужихъ зѣльникôвъ, оповѣданя	1.00
Календар Комара (на 1901)	10
Календар Просьвіти (на 1901)	20
Календарь для Ам. Русинôвъ (1901)	25
Казки Андерсена	25
Коли ще звѣрѣ говорили	40
Коваль Бассімъ	60
Катехизмъ	10
Казки Л. Толстого	20
Камяна душа, драма	10
Коляды и щедрôвки	10
Кобзарь Т. Шевченка	1.20
Казки Їрімôвъ	25
Коломыйки	30
Канадійска Русь	10
Конституція Сполуч. Державъ Пôвн Америки	10
Капиталъ и праця	10
Лисъ Микита	50
Листы зъ чужины	1 25
Лихій день, комедія	10
Маруся, оповѣданє	25
Молитвенникъ для дѣтей	10
Молитвенникъ	$1.20
Молитвенникъ (лѣпша оправа)	1.60
Наши звѣрята	25
Новомодный спѣваникъ	15
Народный рускій молитвенникъ	30
Народ. руск. молит. (лѣпша оправа)	40
Надельмаеръ	10
Народнй казки	25
На добродѣйнй цѣли, комедія	35
Народный Рухъ Австро-Угорскихъ Русинôвъ	15
Образки для дѣтей за оденъ	1 ц.
О розумнôмъ выхованю дѣтей	15
Оповѣданя Марка Вовчка	30
Оповѣданя С. Макара	15
Образки зъ Америки	10
Покарана ложь, комедія для дѣтей	20
Пѣснословецъ	45
Псалтиръ	90
Pid Krestom	$1.00
Повѣсти Устіяновича	80
Поезиї Гейного	50
Протестъ галицкихъ Русинôвъ противъ мадярского тысячолѣтія	10
Про вôдступникôвъ вôдъ російского православія и ихъ переслѣдованя	10
Ревізор з Петербурга, комедія	40
Рускій букваръ	25
Робінзон Крузо	10
Руско-украинска лїтература	20
Спомини А. Гончаренка	10
Спôлкова умова	10
Словарець російско-укр. (4 томы)	6.00
Творы Гр. Квѣтки	1.00
Творы Ст. Руданьского	50
Тато не заручинахъ, комедія	10
Тымко Гаврилюкъ	15
Хвалите Господа	1.20
Хрунѣвда	8
Хлопы и хлопска справа	5
Хмельницкій и Хмельнищина	15
Хлѣбъ душѣ (молитвенникъ)	80
Хлопскй пѣсни	10
Читанка для II. клясы	30
Читанка для III. клясы	40
Читанка для IV. клясы	50
Читанка для молодѣжи	10
Якъ чоловѣкъ зôйшовъ на папа	50
Якъ повставъ свѣтъ?	15

Читайте сей списъ кождого тыждня, бо вôнъ змѣняе ся. Въ нѣмъ подаемо лишь тй книжки, що маемо у себе на складѣ и котрй можете дôстати сейчасъ. Жадныхъ цѣнникôвъ не высылаемо. SVOBODA, Box 418, Olyphant, Pa.